प्रेस विज्ञप्ति: तत्काल रिलीजको लागि

शुक्रवार २४ मंसिर २०७७
१९८ दशरथ चन्द मार्ग, बालुवाटार
काठ्माण्डु, नेपाल

रेड पाण्डाको वासस्थानमा पाटे बाघको पहिलो फोटो कैद

नेपालमा पहिलो पटक हाल सम्मकै अत्यधिक उचाईमा जङ्गली पाटे बाघको तस्विर स्वचालित क्यामराको सहायताले कैद गरिएको छ ।

संसारकै सबै भन्दा ठुलो मांसाहारी भनेर चिनिने पाटे बाघको फोटो पूर्वी नेपालको ईलाम जिल्लाको ३ हजार १ सय ६५ मिटर उचाईमा रहेको चौडापाते जंगलमा क्यामेरा ट्र्यापमार्फत खिचिएको हो । हालसम्म नेपालमा यो उचाईमा बाघको उपस्थिति पत्ता लागेको थिएन । यो नेपालको पूर्वी पहाडी क्षेत्रमा बाघको पहिलो फोटोग्राफिक प्रमाण हो । भर्खरै प्राप्त उक्त तस्बिरले कंचनजंघा भू-परिधीमा बिरालो प्रजातिको संख्या ८ पुगेको छ । चितुवा, ध्वाँसे चितुवा, हिउँ चितुवा, सुनौलो बिरालो, चरी बाघ, वन बिरालो, र छिरबिरे बिरालो नेपालको कंचनजंघा भू-परिधिमा हालसम्म रेकर्ड गरिएको विरालो प्रजातिहरु हुन् ।

उक्त तस्बिर पिआइटी (पाँचथर–इलाम–ताप्लेजुङ) जैविक मार्गमा जिपिएस कलर गरिएको १० रेड पाण्डालाई अनुगमन गर्न राखिएको २० क्यामेरा ट्र्यापहरु मध्ये एकले कैद गरेको हो । यो अध्ययन नेदरल्याण्ड स्थित रोटरड्याम चिडियाखानाको आर्थिक सहयोगमा संचालनरत छ । उक्त जिपियस अध्ययनमा रेड पाण्डाको गतिविधिहरु र प्राकृतिक वातावरणमा हाब्रेको सहज आवागमनमा असर गर्ने पक्षहरुको अध्ययन गर्नको लागि क्यामेरा ट्र्यापहरु परिचालित गरिएको छ ।

सन् २०१८ र २०१९ मा रेड पाण्डा नेटवर्कले पाँचथर–इलाम–ताप्लेजुङ (PIT) जैविक मार्गमा पाईने स्तनधारी प्राणीहरुको क्यामेरा ट्र्यापद्वारा विष्तृत अध्ययन सम्पन्न गरि सकेको छ । उक्त अध्ययनमा विश्वको दुर्लभ एवं कम अध्ययन हुने सानो प्रजातिको बिरालो मध्ये एक छिरबिरे बिरालो (Marbled cat) को फोटो नेपालको लागि पहिलो पटक कैद गरिएको थियो । रेड पाण्डा, हिमाली कालो भालु, थार, घोरल, पहरे बाँदर आदि त्यस अवधीमा रेकर्ड गरिएको मुख्य स्तनधारी प्रजातिहरु हुन् ।

अहिले सम्मको प्रमाण अनुसार पाटे बाघ भारतमा ३,६३० मिटर र भुटानमा ४,४०० मिटर भन्दा माथीको उचाईमा पाईएको जनाइएको छ भने नेपालमा केहि समय अघि मात्र सुदूर पश्चिम क्षेत्रको डडेल्धुरा जिल्लामा २,५०० मिटरमा बाघको उपस्थिति पाईएको थियो ।

वन तथा भूसंरक्षण विभागका महानिर्देशक मन बहादुर खड्काले उल्लेख गर्नु भए अनुसार “बाघ स्थलीय पारिस्थितिक प्रणालीको सबै भन्दा माथिल्लो तहमा अवस्थित प्राणी हो । प्राकृतिक वासस्थानमा यसको उपस्थितिले त्यहाँ भएको सम्पूर्ण प्राणीहरुको अवस्था राम्रो भएको संकेत गर्दछ । बाघको यस उपस्थितिले उच्च पहाडी क्षेत्रको वनहरु ठूलो जङ्गली बिरालोहरुको वासस्थान हुन सक्ने महत्वलाई दर्शाउँछ ।” रेड पाण्डाको जीपीएस कलरिंग अध्ययन विभागको नेतृत्व र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको प्राविधिक सहयोगमा नेपालको रेड पाण्डा संरक्षण कार्य योजनालाई पुरा गर्न कार्यान्वयन गरिएको हो ।

रेड पाण्डा नेटवर्कका राष्ट्रिय निर्देशक आङ फुरी शेर्पाका अनुसार "इलाम जिल्लामा बाघको पहिलो रेकर्डले पूर्वी नेपालमा रहेको पिआइटी (PIT) जैविक मार्गको महत्व र त्यसको संरक्षणको प्राथमिकताको आवश्यकतालाई इंगित गरेको छ ।" यो जैविक मार्ग नेपालको कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्र र भारतको सिंघलीला राष्ट्रिय निकुञ्जसंग जोडिएको छ । सिंघलीला कुनै न कुनै रूपमा महानन्द वन्यजन्तु आरक्षसँग जोडिन पुगेको छ जहाँ बाघको वासस्थान रहेको छ । "यो उपलब्धिले नेपालको उच्च पहाडीय क्षेत्र स्थित बाघको वासस्थानको लागि विभिन्न अवसरको बाटो देखाएको छ ।" शेर्पाले थप्नु भयो ।

पाटे बाघलाई आईयूसीएनको रातो सूचीमा "संकटापन्न" को रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ भने नेपाल सरकारद्वारा संरक्षित स्तनधारी जनावरको रुपमा सुचीकृत गरी संरक्षणको उच्च प्राथमिकतामा राखीएको छ । नेपालमा बाघको उपस्थिति १८ जिल्लाहरु र ९ जैविक मार्गहरुमा पाईएको छ जुन सबै तराई भू-परिधी (Terai Arc Landscape) को पाँचवटा संरक्षित क्षेत्रहरू भित्र पर्दछ । नेपालको बाघ संरक्षणको इतिहास संरक्षण क्षेत्र प्रणालीको स्थापना देखि महत्वाकांक्षी TX2 लक्ष्यसम्म आईपुग्दा लामो फड्को मारेको छ । नेपाल सन् २०२२ सम्म बाघको संख्या दोब्बर पार्ने पहिलो देश बन्ने प्रयासमा छ ।

नेपालमा सन् २००९ र २०१८ मा गरिएको गणनाले बाघको संख्या क्रमश: १२१ र २३५ देखाएको थियो । उक्त तथ्यांकले नेपालको प्रगति र बाघ संरक्षणमा देखाएको प्रतिबद्धतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ ।

'जङ्गली बाघहरूको सहज विचरणको लागि वासस्थानहरु एक-आपसमा जोडिएको हुनु जरुरी छ । बाघहरूको सुरक्षित भविष्यको लागि स्थानीय समुदायहरूसँगको समन्वयमा वन संरक्षण जारी राख्नु महत्वपूर्ण छ ।"डब्ल्यूडब्ल्यूएफ (WWF) नेपालका राष्ट्रिय प्रतिनिधि डा. घनश्याम गुरुङले भन्नुभयो ।

"विगतमा प्रमाणमा आधारित अध्ययनहरुको अभावले हामीलाई त्यस्तो फरक प्रकृतिको रेकर्डहरु गर्नवाट वञ्चित गरेको हुन सक्छ । पहाडी र हिमाली क्षेत्रको अन्य सम्भावित स्थानहरुमा गरिने क्यामेरा ट्र्यापिंगले अझ बढी खुलासा गर्न सक्छ," क्वीन्सल्याण्ड विश्वविद्यालयका डम्बर बिस्टले भन्नुभयो । बिस्टले इलाम जिल्लामा रेड पाण्डाको जीपीएस-कलर अध्ययनको नेतृत्व गरि रहनु भएको छ । पाटे बाघको यो अभूतपूर्व तस्बिरले पीआईटी जैविक मार्गले विभिन्न भू-परिधिहरुविच सम्पर्क स्थापित गरि विभिन्न दुर्लभ वन्यजन्तुहरुलाई अन्तरदेशीय तहमा सहज आवागमन प्रदान गरि यसको महत्वको पुष्टि गरेको छ ।

पूर्वी नेपाल स्थित रेड पाण्डाको वासस्थानमा खिचिएको पाटे बाघको यो नवीनतम फोटोग्राफिक प्रमाणले उच्च हिमाली क्षेत्रमा बाघ संरक्षणको आवश्यकता र विभिन्न अनुसन्धानको सम्भावनाहरू प्रदान गरेको छ । बाघको विचरण र उनीहरुको संख्या वृद्धिको लागि उच्च-पहाडी पर्यावरणको अनुकूलता बुझ्नका लागि गहन अध्ययनहरुको आवश्यक छ ।

दशकौंदेखि अन्तरदेशीय कंचनजंघा भू-परिधीमा संरक्षणको काम गर्दै आउनु भएको इसिमोड (ICIMOD) का डा. नकुल क्षेत्रीले भन्नु भयो "बाघहरू यसअघि दार्जिलिंगको सिंघलीला राष्ट्रिय निकुञ्ज, सिक्किमको नेउरा भ्याली राष्ट्रीय निकुञ्ज र भुटानको संरक्षित क्षेत्रहरुको उच्च भागहरुबाट रिपोर्ट भएको छ । यी क्षेत्रहरु हाल बाघ पाएको इलामको भू-भागसंग जोडिएको छ।"

"कंचनजंघा भू-परिधमा अवस्थित जैविक मार्गले बाघलाई उच्च क्षेत्रमा निर्वाध आवत जावत गर्न सहज वनाएको हुन सक्छ । यसैले, खंडित र स-साना एकाईहरुमा छरिएको वासस्थानहरुलाई पुनर्स्थापना गर्नको लागि अन्तरदेशीय सहकार्यको आवश्यकता छ । इसिमोड (ICIMOD) कंचनजंघा भू-परिधीको संरक्षणको हिस्सा हुन पाएकोमा खुशी छ ।" उहाँले थप्नु भयो ।

नेपाली भाषामा बाघहरु सम्बन्धी एक विस्तृत पुस्तक लेख्नु भएको र जेडएसएल (ZSL) नेपालका राष्ट्रिय प्रबन्धक डा. हेम बरालले भन्नु भयो, "जैविक मार्गहरु र नेपालको भू-वनोटमा उचाईको घटवढ अनुसार प्राप्त हुने विभिन्न प्रकारको वासस्थानहरुको उपलब्धताले जलवायु परिवर्तनद्वारा सृजित संकटहरुलाई न्युनिकरण र सामना गर्न सघाउ पुर्याएको छ । वन्यजन्तु संरक्षणको लागि रेड पाण्डा नेटवर्कको मेहेनत र नेपालको उच्च भू-भागहरु अझ सम्म बाघको उपयुक्त वासस्थान रहेको प्रमाणित गरेकोमा म मुक्त कण्ठले सरहाना गर्दछु।"

थप जानकारीको लागि:

माधुरी कार्की थापा, उप-सचिव, वन तथा भूसंरक्षण विभाग, ववरमहल, काठमान्डु, नेपाल
फोन: : +९७७ १ ४२२१२३१, ईमेल: madhureethapa@gmail.com

सोनाम टासी लामा, रेड पाण्डा नेटवर्क, १९८, दशरथ चन्द मार्ग, वालुवाटार, काठमान्डु, नेपाल +९७७ ९८४१८४३९६८, ईमेल: sonam.lama@redpandanetwork.org

छापा र प्रसारण मिडियाको लागि:

टेरेन्स फ्लेमिंग, (८७७) ८५४-२३९१ एक्सटेन्सन १०१, ईमेल: terrance@redpandanetwork.org

रेड पाण्डा नेटवर्क रेड पाण्डा (हाब्रे) र यसको वासस्थान संरक्षणमा कार्यरत संस्था हो । थप जानकारीको लागि www.redpandanetwork.org मा हेर्नुहोला ।